

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

**De Nieuwe En Naauwkeurige Neederlandse Hovenier,
Onderwyzende hoe hier te Lande, onder dit Climaat een
Thuin, met zyn Parken, Paaden, Glintingen en Heiningen
wel zal aangeleid, en hoe de Boomen aan ...**

Te Leyden, 1735

Elfde Kapittel. Van de Manier om Boomen te Planeten die reeds op de
gezegde Manier daar toe bereid zyn

[urn:nbn:de:bsz:31-139361](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-139361)

ken niet zo overvloedig om laag moet laten blyven, dat de Zon, de wortel op de Aarde onder dito takken geenzints zoude konnen beschynen, want alzo zoude de bloemen ligt afvallen, of niet ligt daar konnen zetten; of de Vrugten zouden naauwlyks ryp werden of gantsch smaakeloos zyn; want de Zon en des zelfs straalen, moeten den Boom doen groeyen, debloemen doen zetten, ende Vrugten haar behooryke groote, geur en smaak geeven.

Men moet ongemeene voorzorg draagen met de Perzik-boomen, datze booven de occulatie drie, vier, vyf of meer, na haar sterkte goede Bot-knoppen hebben moeten en behouden, anders zoudenze gevaar lyden van niet als aan de wilde Stam uit te loopen; en ook niet meer, of zullen zeer zwak hout maaken, en zo onbekwaam om het Jaar daar aan goede en groote vrugten voort te brengen.

ELFDE KAPITTEL.

Van de Manier om BOOMEN te Planten die reeds op de gezeide Manier daar toe bereid zyn.

Hier valt dan waar te neemen, dat in den tyd van het planten, die elk weet dat is van September, October of half November af, tot aan April toe, als wanneer met het ryzen van de Zon de Boomen op nieuw weer wortelen beginnen te maaken, en hier te Lande dan in het na-jaar de tyd te weezen dat de blaaden van de Boomen begin en aftevalen, als wanneer ook dan de Boomen, voornaamentlyk zo 'er wat veel reegen vald, haar wortelen, als ook aan de Stam zyne fyne wortelen weder beginnen uit te schieten, en op het punt zyn om geheele nieuwe te maaken: zo moet het planten geschieden in een droogen tyd, zonder zig enigzints te bekommeren met agt op de Maan te geeven, gelyk men eertyds al superstitieus plag te doen, want reegenagtig weer is hier niet alleen ongemakkelyk voor de Tuin-luiden die arbeiden, maar ook schaadelyk voor de Boomen, die men plant, om dat de Aarde dan zo ligt niet tusschen de wortelen kan inzakken, en zo blyven 'er ligt hier of daar eenige hollen, en 't kwaad dat daar in ontstaat is bo-

ven al aangeteekend, daarom is het noodig dat zulks belet werde; dog hoewel al deeze maanden evengelyk bekwaam zyn om te planten, zo is het evenwel best lang voor den Winter, in hooge Landen, (welke anders in 't voor-jaar ras koomen uit te droogen) maar in 't leest van February in koude en vogtige Aarde, om dat die teere wortelen des Winters, als nog niet wel zynde gevat, en nog nieuwe hair-wortels hebbende uitgeschooten, dezelve ligt koomen te rotten en zo den Boom doen kwynen, welke dan veeltyds niet voor in 't midden van den Zoomer, ja in 't na-jaar eerst koomen uit te schieten, 't welk de ervaarendheid zo meenigmaal tot der Liefhebbers schaade heeft geleerd.

d'Oppgaande Boomen in de ope lucht, moeten zo lynregt als doenlyk is op 'er middel-punt geplant werden, anders zou deeze Stam altyd krom blyven, of met de winden na deeze of geene kant ligt over hellen en zo koomen te groeyen, ja die dan kwaalyk met geweld te regt konnen gebragt werden; (*maar let wel Leezer*) dat men altyd den hoogen Stam-boom moet planten zo als hy in de Entery gestaan heeft, hem daar teekenende, welke zyde na 't Zuiden, en welke na 't Noorden stond, waar van elders de reeden is gezegt en nog werd gegeven, en by gevolg een leelyke figuur zoude maaken; en indien men de Mest, of liever Mest met bladeren gemengd en nu vergaen met gemak op die tyd kan krygen, dan legt men die rontom den Stam van elken geplanten Boom, de wortels met goede Aarde effen bedekt zynde, dan een laag van twee of drie duimen dik van dito Mest en vergaane bladeren daar op geleid, en straks weder met wat Aarde bedekt, als waar in de nieuwe wortels wel willen inschieten, en ook om in de Maanden van April, Mey en Juny, te beletten dat de hitte van de Zon niet tot aan de wortels toe doordringende, en by gevolg droog doen werden, en haar zo verhinderen zoude te werken, dat niet minder als de dood der zelve zoude veroorzaaken.

Dog indien iemand zulke Mest ontbreekt, zo vergenoege zig een Liefhebber, zo lang als deeze gevaarlyke Maanden duuren, by de Stammen der Boomen potten te zetten half vol waater, en des avonds die altemet te vullen, of op de grond flabben uit de Slooten of natte krooft daar op te leggen, op dat de zelve niet al te veel van de Zon koome uit te droogen, en die altemet des avonds met een

een Gieren
staadige groe-
schieten stuit
Sommige
nieuw geplan-
die om den d-
begint te reeg-
vonden, om
en niet dan e-
water in de

een Gieter dan wat bevogtigende; zo blyft den Boom in een geftaadige groey, en zal in 't begin van Juny, veel min in Mey, zyn doorfchieten ftuiten.

Sommige maaken wel by drooge Zoomers by de wortel van de nieuw geplante Boom een holle grep, rontom den Stam, en gieten die om den derden of vierden Avond vol water tot dat het genoeg begint te reegenen; maar wy hebben de voorgaande manieren beft bevonden, om dat daar door de grond altyd even zagt en vogtig blyft, en niet dan eens overvloedig, en dan weeder weinig, als men het water in de gezeide greppen giet.

